

FIȘA ISTORICĂ A LOCALITĂȚII CIUGUD

ELABORATOR: S.C. PROIECT ALBA S.A.

I. TERITORIUL ADMINISTRATIV: comuna CIUGUD

1. **Forma actuală din data/actul normativ:** anul 1964, decretul nr.799/1964

2. **Situații anterioare formei actuale:** localitatea Ciugud

3. **Unități administrative din care a făcut parte teritoriul administrativ actual**
Din punct de vedere administrativ satul Ciugud, împreună cu satele Limba, Șeușa, Drâmbar, Hăpria, Teleac țineau de comitatul Alba, pentru perioada medievală. Din anul 1968, în urma împărțirii administrative, localitatea a făcut parte din județul Alba.

4. **Denumiri succesive ale unității administrative (limba romană, alte limbi):**
Localitatea Ciugud: **Ciugud, Csugud, Maros-Tsuged;**
Localitatea Limba: **Lumba, Lumfalwa, Warthe, Dumbrava;**
Localitatea Drâmbar: **Drumbar, Drombar;**
Localitatea Hăpria: **Herepe, Olah Herepe, Hepria;**
Localitatea Teleac: **Újcsongvaitelep, Teleac.**

5. **Localități contopite:** -

6. **Localități disparute:** -

7. **Alte denumiri istorice în teritoriul administrativ:**

Document din 1335, în care se amintește de *sacerdos de Ciugud* (preot din Ciugud), 1378 *Zugod*, 1477 *Chwgud*, 1520 *Chýged*, 1647 *Czüged*, 1658 *Tziüged*, 1733 *Csüged*, 1750 *Csugud*, 1839 *Maros-Tsüged*, 1854 *Csüged*, *Ciugud*.

8. **Fapte istorice notorii în teritoriul administrativ:**

- **1323** - Nobilul Toma de *Sugud* se afla în slujba voievodului;
- **1335** - Avram, *sacerdos de Chigud*, plătea dijma papală;
- **Secolul al XVII-lea** - primesc diplomă de înnobilare Rayko Fekete de Csüged (1624), Angyal (Anghel) de Csüged (1664) – pentru merite militare, apoi Ștefan Sztoja (Stoia) de Csüged (1649) – pentru merite cărturărești;
- **3 noiembrie 1700** - episcopul unit Atanasie Anghel și frații săi George și Manase, descendenți ai unui preot sârb refugiat din fața turcilor și stabilit în satul Poiana din comitatul Hunedoara și care achiziționaseră între timp posesiuni în Ciugud, primesc astfel particula de noblețe de la această localitate.

9. **Drumuri istorice, vaduri, poduri:** Drâmbar, Ciugud – pod, respectiv vad.

10. **Data construirii căilor ferate, stațiilor c.f.:** -

II. LOCALITĂȚILE: Ciugud, Limba, Șeușa, Drâmbar, Hăpria, Teleac

1. Statutul administrativ actual din data/actul normativ:

anul 1964, decretul nr.799/1964.

2. Atestarea documentara a localităților:

1335 – localitatea Ciugud este pentru prima dată atestată documentar, în document fiind amintit "**sacerdos de Ciugud**" (preot de Cigud);

1309 – **Lomb** – satul Limba;

1332 – **sacerdos de Sospetel** – preot de Șeușa;

1332 – **sacerdos de Dumbar** – preot de Drimbar;

1540 – **Herepe** – satul Hăpria;

1949 – doar la această dată apare satul **Teleac** ca sat de sine statator.

3. Denumiri succesive ale localităților (limba română, alte limbi):

Localitatea **Ciugud**, anterior, a avut denumirile: **Ciugud, Csugud, Maros-Tsuged**;

Localitatea **Limba**: **Lumba, Lumfalwa, Warthe, Dumbrava**;

Localitatea **Drâmbar**: **Drumbar, Drombar**;

Localitatea **Hăpria**: **Herepe, Olah Herepe, Hepria**;

Localitatea **Teleac**: **Újcsongvaitelep, Teleac**.

4. Modul de formare al localităților (creștere normală, creștere prin aporturi de populație, creștere prin împrăștiere, creștere prin industrializare, s.a.):
creștere normală și creștere prin aporturi de populație.

5. Monumente istorice/poziție lista/categoria:

Monumente istorice	Poziție LMI 2004	Categoria
Situl arheologic de la Ciugud "Cariera de bentonită"	cod AB-I-s-B-00025	B
Așezare Epoca medievală timpurie, sat CIUGUD, , punct "Gorneț"	cod AB-I-m-B-00026.01	B
Așezare romană sat CIUGUD, punct "Gorneț"	cod AB-I-m-B-00026.02	B
Necropolă tumulară epoca bronzului, sat HĂPRIA punct "Gruicul Cetății"	cod AB-I-s-B-00046	B
Așezare neolitică, sat DUMBRAVA (Limba), punct "Vărar"	cod AB-I-s-B-00035	B
Situl arheologic din prima epocă a fierului de la Teleac, punct "Grușeț - Hârburi"	cod AB-I-s-B-00081	B

6. Situri arheologice declarate zone de interes prioritar: -

7. Alte construcții cu valoare istorică locală: -

8. Denumiri istorice în localitate:

Sec.XI – cercetările arheologice din punctul Ciugud-Gorneț din ultimele decenii ale sec.XX, au dezvelit o importantă așezare medieval timpurie din sec. XI, ulterior specialiștii au conferit denumirea descoperirilor arheologice similare din zone învecinate drept descoperiri *"de tip Ciugud"*

9. Fapte istorice notorii în localitate:

1565 – domeniul princiar al principilor Ardealului, s-a mărit prin includerea posesiunilor episcopiei romano-catolice din Alba Iulia (doar din domeniul din jurul Albei, în domeniul princiar intrau 46 sate, între care Drîmbar, Șeușa și Ciugud);

1848 - la 20 octombrie 1848 mase de țărani din satele Ciugud, Drîmbar, Șeușa, Hăpria alături de țărani din alte sate din zona Târnavelor și podișul Secașelor se aflau în Alba Iulia, unde au avut loc confruntări sângeroase cu garda maghiară, urmate de tratative de împăciuire, soldate cu semnarea unui protocol;

1885 - are loc o vastă acțiune de confiscare a cărții tipărite la București de către Ghe. Secășanu, acțiune soldată cu numeroase persecuții ale autorităților, în satele Limba și Ciugud. Avocatul Rubin Patiția va fi condamnat în urma acestor persecuții, alături de alți săteni ai locului.

1914-1918: la 31 mai 1914 a fost organizată la Alba Iulia o Adunare populară de către Partidul Național Român, ce avea pe ordinea de zi situația politică a Transilvaniei, legea electorală și poporul român, dreptul limbii române, situația economică a poporului român, organizarea PNR. (la această adunare s-au regăsit și cca. 600 participanți din satele Drîmbar, Șeușa și Hăpria, aceasta prevestea cumva Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918, la care au participat de asemenea impresionante delegații și din aceste sate de pe malul stâng al Mureșului).

10. Distrugerii ale localităților/construcțiilor (incendii, cutremure, inundații, asedii, s.a.):

Pe fila de gardă a unui *Octoih* tipărit la Blaj în **1792**, provenit din zestrea bisericii vechi din Ciugud, a fost consemnat dezastrul din cauza căruia a întârziat atât de mult edificarea noii biserici: *"Să fie de pomenire și de științie cum că în anul 1888 [sic !] în 1 Maiu, după luna Nemților, la 2 oare dupe amezai s-au aprinsu comuna noastre Csugudiu și în tre[i] jumetate de oare au fostu totu satul cuprinșu de focu și 3 petrare de oare s-au fostu topitu, numai au remasu 30 case și școală și bisericile. Scris-am Ilie Avram"*.

11. Operațiuni urbanistice de amploare care s-au desfășurat în localitate:

1750 – anul menționării bisericii vechi (a uniților) din Ciugud;

1787 – la această dată exista la Ciugud o biserică ortodoxă, căreia i se restituia acum un exemplar de carte veche; locașul de cult a fost refăcut la 1852 și apare în mențiuni documentare până pe la 1938 când a început construcția unei biserici de zid cu hramul "Buna Vestire", sfințită la 1943;

1921 – dintr-un inventar al bisericii aflăm că biserica de lemn cu acoperiș de șindrilă era în stare bună, pentru ca la doar câțiva ani să fie înlocuită cu o biserică de zid;

1928 – anul ridicării bisericii de zid din localitate cu hramul "Sf. Apostoli Petru și Pavel", pe locul vechii biserici de lemn.

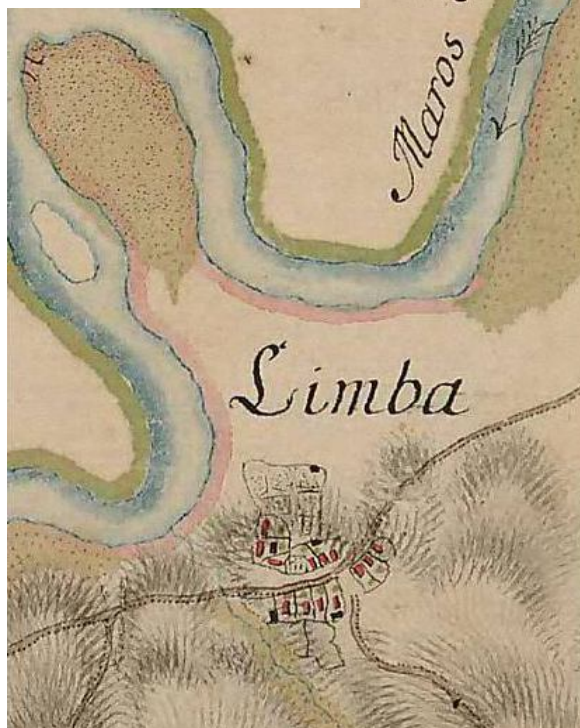
12. Cartiere istorice și părți istorice din localitate:

Situl arheologic din satul Ciugud, punctul „Gorneț” cuprinde două nivele de locuire, primul fiind atribuit unei așezări romane, iar cel de-al doilea unei așezări medieval-timpurii (sec. XI), care în literatura de specialitate a și dat denumirea unor descoperiri arheologice „de tip Ciugud”.

Din Hărțile Josefine 1763 – 1785 (Sursa: *Josephinische Aufnahme Map edited by Jenő Marton... Szeged, 1987, JATE. 214 p., (56) t I*) se pot localiza Cartierele istorice.

Ciugud

1750 Csugud,

Limba (Dumbrava)

1733 Limba

PLAN URBANISTIC GENERAL, REGULAMENT DE URBANISM ȘI STRATEGIA DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ
COMUNA CIUGUD
FIȘA ISTORICĂ A LOCALITĂȚII

Drâmbar

1520 *Drombar*,

Șeușa

1760 -1762 *Sospatak*,

